

Innspill til ny handlingsplan for kvensk språk

Ref: 24/4875-31

Innspill fra Stiftelsen Narviksenteret.

Stiftelsen Narviksenteret ønsker å gi innspill til følgende punkter, i arbeidet med ny handlingsplan for kvensk språk:

1. Hva er de største utfordringene i arbeidet med kvensk språk?
2. Hvilke tiltak bør settes inn for å styrke kvensk språk?
3. Hva kan din bransje bidra med for å styrke kvensk språk?

Svar:

1. De største utfordringene i arbeidet med kvensk språk, slik Stiftelsen Narviksenteret ser det, er knyttet til ressurser, samt doble identiteter.

Det er få språkutøvere, og det bør jobbes strategisk for å lære opp nye språkutøvere, gjennom lavterskeltilbud, så vel som høyere utdanning. Stiftelsen registrerer at det er en økning på antall søkere og tildelte plasser i kvensk årsstudium ved UiT, samt bachelorprogrammet i kvensk og finsk (<https://www.nrk.no/kvensk/rekordmange-har-fatt-tilbud-om-a-studere-kvensk-1.17528952>). Dette er viktig for revitaliseringen. Det er også viktig at personer med kvensk kompetanse har arbeidsmuligheter til å utøve språket i organisasjoner som retter seg mot nye språkbrukere, eksempelvis skoleverket.

Skjevhet i rettigheter mellom samisk, kvensk og finsk, er også en barriere for styrking av kvensk språk. For det første er retten til kvensk språkopplæring, slik den er regulert i Opplæringslova § 3-3, begrensende. Her gis det mulighet til opplæring knyttet til stedlig lokasjon (man må gå på grunnskole i Troms og Finnmark), og kun som andrespråk. Kommuner utenfor Troms og Finnmark kan tilby opplæring i kvensk, men dette er ikke lovpålagt. Rettigheten til kvensk språkopplæring blir dermed svært begrenset. Det må antas at kvenske språkutøvere ikke begrenser seg geografisk til Troms og Finnmark, men finnes over hele Norge.

For det andre er den doble identiteten hos mange språkutøvere (samisk og kvensk), til hinder for kvensk språklæring. Rettigheter knyttet til samisk språk står sterkere enn kvensk, og der elever må velge mellom samisk og kvensk, vil vi anta at det språket som har sterkeste rettigheter, blir foretrukket. Dette vil kunne føre til en større belastning for elever med dobbel identitet, i forhold til språkopplæring. Det må tilrettelegges for at elever med dobbel språklig identitet får sikret retten til tilstrekkelig språkopplæring.

2. Stiftelsen Narviksenteret mener at følgende tiltak bør settes inn for å styrke kvensk språk:

- Tilstrekkelige økonomiske rammer for at forskning og formidling av kvensk språk ivaretas av de respektive organisasjonene
- Videre finansiering og økning av midler til høyere utdanningsinstitusjoner, slik at antall kvenske språkbrukere med utdanningskompetanse øker og er tilgjengelig.
- Det settes av øremerkede midler som ulike lag og foreninger kan søke tilskudd fra, for å drive lavterskel språkopplæringstilbud.
- Økonomiske rammer for utdannings- og opplæringsaktører til å drive utvikling av digitale kurs og verktøy til bruk i språkopplæringen.
- Tilskudd til bibliotek for å kunne fremme kvensk litteratur til barn, ungdom og voksne
- Justere lovverket slik at retten til språkopplæring gjelder hele Norge, uavhengig av bosted.

3. Stiftelsen Narviksenteret er det nordligste freds- og menneskerettighetssenteret, og har nedslagsfelt i Nordland, Troms og Finnmark. Derfor er vi en relevant aktør i spørsmål som omhandler mangfold i Nord-Norge. Vi bidrar til arrangementer som synliggjør mangfold, menneskerettigheter og menneskeverd. Videre bidrar vi med både foredrag og øvrige arrangementer som tar for seg historiske og kontemporære tema, og har også et fokus på kulturminner. I dette samarbeider vi med flere ulike aktører. Stiftelsen Narviksenteret jobber også for å være en synlig aktør i Sannhets- og forsoningsarbeidet. I fjor hadde vi flere arrangement under Arendalsuka som omhandlet samiske tema. I år var vi den eneste aktøren som ga plass til kvensk og skogfinsk blant de 2500 arrangementene på Arendalsuka. Vårt bidrag til kvensk språkrevitalisering, vil derfor være indirekte gjennom å skape arenaer for samtaler rundt kvensk kultur, identitet og språk. Det vil også være gjennom kunnskaps- og kompetanseheving rundt samisk, kvensk og skogfinsk i møte med barn og ungdom, og deres lærere.

For at kvensk språk skal få en større plass i samfunnet, er det også avgjørende at kvensk mangfold og identitet får rom til å utvikle seg. Dette innebærer også å ha dialog med kvenske miljøer om hvordan en god involvering i prosesser vil være. Som freds- og menneskerettighetscenter, vil vi kunne bidra til dette. Det er viktig at vi som aktør også er med på å invitere kvensk ungdom inn i prosjekter, slik som vi gjør i Nordic Voices-prosjektet, et samarbeidsprosjekt mellom ulike organisasjoner i Norge, Sverige, Danmark, Finland og Island om inkludering og motvirking av utenforskap og rasisme i Norden.

For Stiftelsen Narviksenteret er det viktig å få være med i innspillsprosessen til handlingsplanen for kvensk språk. Vi har lagt frem foreløpige innspill, forslag og kommentarer til handlingsplanen, og ser videre frem til ny innspillsrunde gjennom utformingen av planen.

På vegne av Stiftelsen Narviksenteret,

Ann Kristin Kristensen
Leder av pedagogisk avdeling

Camilla Irene Davidsen
Dembra-koordinator

09.09.25
Narvik